

Piippujen Ympärillä

WARKAUS-SEURA RY • www.varkaus-seura.fi

Kuva: Ari Kankkunen

Mieluisa kesäretki

Heinäkuun helteellä tuli puhelinsoitto 9-vuotiaalta Petralta: ”Ukki, mihin tehtäisiin tänä kesänä kesäretki ukki ja mummon kanssa? Isä ja äiti ovat nyt töissä.” Petran esityksen pohjalta löytyikin Saarijärveltä puuhapuisto. Sovittiin päivä, jolloin menisimme päiväksi huvittelemaan. Siellä olisi lapselle sopivaa tekemistä, sekä eläimiä katseltavaksi. Ukki lupasi vielä, että Petra saisi halutessaan ottaa mukaan ystävänsäkin. Joukko läksäntä kahdella, sillä retkelle läksivät myös Sara ja Emmi. Tytöt ovat luokkatovereita, syksyllä kolmasluokkalaista.

Sovittuna päivänä läksimme Äänekoskelta kohti Saarijärven Puuhapuisto Veijaria. Kun kolme reppua oli autossa ja kolme tyttöä auton takapenkillä turvavöissä, alkoi välittömästi raikua äänekästä musiikkia jonkun puhelimesta. Robinia kuunneltiin sitten koko matkan ajan.

Tytöt laskivat tarkasti rahansa, ja lupasivat toisilleen noudattaa vanhempiensa antamia ohjeita. Karkkia saisi ostaa vasta sitten, kun on syöty ruokaa. Omatoimiset tytöt juoksivat parkkipaikalta lippukassalle ostamaan

lippunsa. Sitten oli nopeasti jouduttava puistoon ja sen isoimpaan liukumäkeen. Me ’kuskaritkin’ saimme itsemme lopulta puiston puolelle. Meillä oli kannettavana kolme reppua, kun niiden omistajilla oli kiire joutua kaikkiin laitteisiin. Välillä piti ehtiä uimaankin.

Oli mieleenpainuva kokemus seurata, kuinka työt nauttivat puuhapuiston laitteista, eläinten katselusta ja yhdessä toimimisesta. Parin tunnin puuhastelun jälkeen tuli nälkä. Petran mummo tarjosikin ruoat koko retkijoukolle. Sitten tytöt pääsivät suorittamaan ostoksiaan omilla rahoillaan. Ylimääräisenä heillä kaikilla oli käyttämätön mukaan otettu ruokaraha. Puuhapuiston kioskissa oli kohderyhmälle sopivia karkkituotteita, joita ukki ei ollut koskaan nähtykään, mutta jotka tytöille olivat tuttuja. Sitten vielä uimaan ja viimeisten liukumäkien jälkeen kotimatkalle.

Olipa onnistunut kesäretki. Kiitos tytöille sen aikaansaamisesta ja retkiseurasta!

Raimo Sikanen
Varkaus-seura ry:n
puheenjohtaja

Varkaus kesävarkautelaisen silmin

Kesävarkautelainen on Varkaudessa huoleton ja tyytyväinen. Ei häntä paina kaupungin talousmurheet, ei työttömyys, ei valtakunnan tason sote-ratkaisut. Salaatin hinnalla ei ole mitään väliä kun oma penkki tuottaa sitä yli oman tarpeen. Poliitiikan ongelmat ovat kaukana laiturilta, mutta joskus ajatus kyllä livahuttaa mieltä miiksi niin monen mielestä vain suuri on kaunist.

Kesävarkautelainen asuu ja veneilee luonnon helmassa, vaikka tehdas keskellä kohiseekin, taitaa rahaltakin vielä joskus haista sopivalla tuulella. Vesistöt ympärillämme virkistävät, inspiroivat, rauhoittavat, tarjoavat katseltavaa, kalastettavaa, liikennereittejä, ja kuunsiltoja. Ne vievät meidät ajatussissamme ympäri maailmaa, mihin nyt vitseä pääseekin, Amerikkaan tai Indo-Kiinaan. Tietoisuus siitä että tuosta sinne pääsisi vaikkei menekään mökiltään minnekään, se tuo mukavan tunteen mökkihöperön sisimpään. On se onnea kun ei tarvitse mihinkään lähtä, laittaa vaikka kesäkeittiön pannun pohisemaan sen sijaan.

Mutta jos veneilemään on päästävä, reiteissä löytyy. Taipaleen kanavaan päättyvä Suur-Saimaan vesistö on luonnon ihme sinänsä, se jatkuu ja jat-

Kesävieraista Varkaudessa.

kuu eri suuntiin niin että ek-symäänkin pääsee. Eli se ei ole lainkaan kuten Suomen pisin, syvin ja tylsin talvikotijärven me keskiössä Suomessa.

Kesävarkautelainen tarkkailee eläinmaailman muuttumista. Vesistöme eläinmaailma ainakin Taipaleen kanavan yläpuolisissa vesissä tuntuu vaihtavan sorttejaan, hitaasti mutta varmasti. Ennen sorsapoukueet olivat lukuisat, kuikka, telkkä ja rantasipi yleisiä. Nykyisin joutsenpariskunta saa aina vaan suurempia pesueita, tänä kesänä jo 7 poikasta hyvää vauhtia kasvamassa. Laulujoutsenkan-tahan onkin yli 20-kertaistunut viimeisen 30:n vuoden aikana. Joskus tuntuu että härkälintu on rumalla äänellään komentanut muita, joutsenia pienempiä muualle. Sotkiinakaan tuo räjähtäminen ei ole tepsinyt. Lokki nykyisin asustaa myös puussa niemem-

me nokassa ja vastapäisessä saareissa, jo useampana kesänä, tuskinpa kuitenkaan härkälintuja karussa.

Lukuisat kalastajat eivät varmaan pidä siitä että saukkokin sukkeltelee heidän kanssaan samoilla apajilla.

Muutos näkyy myös enempiä maalla asustavien lajien osalla. Ennen pääskyt lentelivät yleisesti, pöllö ja haukkakin. Eipä ole niitä viime kesinä näkynyt. Sen sijaan peurat ovat yleistyneet, ja näköjään harrastavat uimista nekin.

Kesävarkautelainen käyttää paikallisia palveluja. Palvelut Varkaudessa pelaavat, ainakin mitä pääelinkeinoon eli ruokailuun tulee, mutta myös esim. kesähepeniini. Tottahan valikoima ei vastaa isomman maalikylän antia, mutta tärkeimmät kaupat ja putiikit löytyvät yllätyksellisesti. Hintataso vaate- ja kenkäkaupoissa vastaa muun

valtakunnan tasoa mutta on hemmottelu- ja hoito-osastolla on todella edullinen. Pienen paikkakunnan palvelu- ja tapahtumatarjonnasta. Vaikka mökkihöperö harvoin iltatoria kauemmas eksyykään, arvostaa hän kovin tuota tiedonjakoa. Mukava menomesta irrottaa hanskat kottikärryn kahvoista. Vierailijoille on sitä paitsi aina tarjolla laatuviihdetä, vaikkapa sadepäivän varalle, nimittäin mekaanisen musiikin ”museo”. Olen tutustunut alan tarjontaan muuallakin, ”suuresta” maailmassa, mutta eipä ole monipuolisempaa saati mielenkiintoisemmin juonnettua tullut vielä vastaan.

Kesävarkautelaiselle on siis parasta luonnon rauha, vaihtelevat vesistöt, mukavat ihmiset. Olisipa kesä edes pari kertaa pidempi. Ei ainainen, koska silloin jäisi monta maailman kolkkaa kesä-Varkauden takia näkemättä!

Eero Koponen, Kopolanvirta

Kurileiri

Jatkosodan aikana Kerimäelle Riitasensuon laitaan oli perustettu sotavankileiri, jonne ensimmäiset venäläiset sotavangit tuotiin lokakuussa 1941. Heinäkuun alussa v. 1942 perustettiin Riitasensuon erityis-sotavankileiri SvLr n:o 24 Ri. Sitä kutsuttiin Kurileiriksi. Sinne sijoitettiin karanteet tai karkaanista yrittäneet, vankityöstä kieltäytyneet tai uppiniskaiset, poliittisesti epäluotettavat tai kapinointiin kiihottajat sekä desantti-, vakoilu- tai tuhoamiskoulutuksessa olleet sotavangit.

Riitasensuon laidalle Herne-niemen pelloille rakennettiin majoitusparakit sotavangeille ja suomalaiselle henkilökunnalle. Lotat olivat kerimäkeläisiä, ja asuivat leirin ulkopuolella. Alueelle rakennettiin lisäksi muut tarvittavat tilat. Aluetta ympäröi kaksi tiheää ja korkeaa piikkilanka-aitaa. Aitauksen neljään kulmaukseen pystytettiin vartiotornit. Viidennessä kulmauksessa oli ulomassa aidassa portti ja sisemmässä aidassa puomi.

Riitasensuolla oli yleensä 300-400 sotavankia ja henkilökuntaa n. 100-200. Sotavankien tehtävänä oli suolla kaivaa ojia ja nostaa turvetta. Työ oli

raskasta pakkotyötä, ja vartiointi väkivaltaista. Ruokaa oli niukalta. Talvella töitä tehtiin kesävaatteissa, jaloissa puukengät ilman sukkaa ja paljain käsin. Kuolleisuus oli suuri ja vartijoiden liipasinsormikin herkässä.

Leiritarkastuksessa marraskuussa 1942 todettiin Riitasensuon leirin epäinhimilliset olot ja vartijoiden mielivaltainen käyttäytyminen. Sotavangit siirrettiin tammikuun loppuun v. 1943 Vanhaan Vaasaan Mustasaareen. Siellä vangit rakensivat lentokenttää. Joku sotavanki oli siirron jälkeen todennut Riitasensuon olleen maanpäällinen helvetti, ja siirto Vaasaan tuntui, kuin olisi pääsyt taivaaseen.

Riitasensuolle jäi 20 henkilökuntaan kuuluvaa ja 18 sotavankia. Vielä heinäkuussa siirrettiin sinne Sv.leiri 14 Harlusta. Jatkosota päättyi syyskuun alussa 1944. Suomesa olevat sotavangit palautettiin Neuvostoliittoon. Riitasensuon sotavankileiri lakkautettiin lokakuussa 1944.

Sodan päätyttyä venäläiset selvittivät sotavankien joukkohautapaikat. Niille pystytettiin muistomerkit, joissa on venä-

jänkielinen teksti ja haudattujen lukumäärä. Nykyisin nämä hauta-alueet ovat Suomen sisäasiainministeriön hoidossa. Riitasensuon muistomerkillä on luku 98. Haudatuista 78 kuoli viluun, nälkään ja sairauksiin, ja 20 kuoli etsintäpartion tai teloitussosaston luodeista.

Riitasensuon joukkohautausalueella on pitänyt huolta lähinaapuri Raskin perhe, nykyisin **Erkki Rask**. Toukokuun 9. päivänä vietetään Venäjällä Voitonpäivää. Sen tienoilla käydään Venäjän lähetystöstä tuomassa kukkia muistomerkillä ja tarkistamassa sen kunto.

Sotavankileirit nousivat puheenaiheeksi, kun emeritusprofessori **Arvo Myllymäen** tietokirja Kurileiri, Sotavankileiri 24 ja muut neuvostosotavankien erityisleirit jatkosodan aikana, julkaistiin helmikuussa 2013.

Vuonna 1943 luotettavilla sotavangeilla oli mahdollisuus työskennellä vankileirin ulkopuolella. Riitasensuolta Mustasaareen siirretty sotavanki, Mihail Kutsherenko, pääsi töihin Kuortaneelle Myllymäen tilalle. Siellä hän tutustui talon tyttäreeeseen. Venäjälle palautettu Kutsherenko sai tietää

Riitasensuon muistomerkki.

v. 1977, että hänellä on lapsi Suomessa. Isä ja poika tapasivat v. 1978, ja he pitivät yhteyttä isän kuolemaan saakka. Mihail Kutsherenko vieraili poikansa Arvo Myllymäen kanssa v. 1999 Riitasensuolla. Sotaveteraani halusi kunnioittaa vankitovereidensa muistoa ja käydä tervehtimässä vanhaemäntä Aino Raskia, josta hänellä oli hyvät muistot. Mihail Kutsherenko kuoli v. 2008.

Teksti ja kuva:
Sirpa Ollikainen

Kesällä (jenkka)

Istumme rannalla tyttöni kanssa laineet ne liplattelee.
Linnut ne laulavat heliällä äänellä,
ja sirkat ne sirkuttelee.
Oltaispa vapaita kuin taivahan linnut
kausa me lentäisimme,
kaukana, kaukana taivaanrannalla
onnesta laulaisimme.

Kesä se on sentään kaunista aikaa,
luonto on kauneimmillaan.
Mielikuvat lentävät lintujen teitä,
on rinnassa lemmen taikaa.
Tyttöni kanssa minä käsityksin kuljen,
rannalla polkua kaitaa.
Suudelmin kultani silmät mä suljen,
kesäonna se olla taitaa.

Sanat ja sävel
Esa Pakarinen

Esa Pakarinen oli varkautelainen viihdetaitelija. Hänen kuolemastaan tuli kuluneeksi 25 vuotta 28.4.2014. Hänet nimettiin v. 1971 Kirja-Varkauden ensimmäiseksi kunniajäseneksi. Teksti on Kirja-Varkauden arkistosta.

Kuva: Varkauden museon kuvakokoelma

Varaa aika
laude-esittelyyn!

Warkop on nyt

PROSAUNA
www.prosauna.fi

Nikkarintie 1
78870 Varkaus
p. 0400 855 801

Ravintola
TYYSKÄNHÖVI

Wredenkatu 4
puh. 040 717 8491